AVİM Yorum • No: 2013 / 63 • Temmuz

HALO TRUST VE KARABAĞ'DAKİ FAALİYETLERİ

Aslan Yavuz ŞİR

Analist

Halo Trust (HT), dünyanın farklı bölgelerinde insani amaçlı mayın temizleme faaliyetleri yürüten İngiltere merkezli ve ABDnde temsilcilikleri bulunan (The HALO Trust (USA)) uluslararası bir sivil toplum kuruluşudur. Faaliyetlerini 14 ülkede 8000 personel ile yürütmektedir. Uluslararası tanınırlığı ve saygınlığı bulunan önemli bir kuruluştur. Kuruluşun en önemli finansman kaynağının yıllık 55 milyon dolar civarında olduğu belirtilmektedir. Bunun çok büyük bir kısmı çeşitli kişi, kurum ve vakıflardan sağlanan bağışlar ile sağlanmaktadır. Ayrıca gerçekleştirilen projeler birçok uluslararası örgüt ve yabancı hükümetler tarafından da desteklenmektedir. Mayın temizleme hem zahmetli hem de maliyeti (eğitim ve saha çalışmaları) yüksek bir iştir. HT bölgesel ihtilaflar sebebiyle yoğun şekilde mayınlanmış bir bölge olan Kafkasyada önemli çalışmalar da yapmıştır.[1] 2000 yılında bu yana ise ihtilaflı Dağlık Karabağda 1991-1994 yılları arasında yerleştirilen anti-personel, anti-tank ve anti-grup mayınlarının temizlenmesine çalışmaktadır. HT raporlarında bugüne kadar mayın, mühimmat ve buna bağlı sebeplerle kullanılamayan 270 km2 alanın temizlendiği belirtilmektedir. [2] HT Karabağ faaliyetlerinin amacını kalkınma, yeniden yapılanma, yeniden iskân ve diğer insani yardım olarak tanımlamaktadır. Burada dikkat çeken nokta, yeniden iskân yönündeki çalışmaların kritik gelişmelere yol açabileceğidir. HTa göre Karabağ ve çevresindeki verimli topraklar, ekonomik sıkıntı yaşayan Karabağ ekonomisi açısından büyük önem arz etmektedir. Eğer bu toprakların yeniden tarımsal üretime açılması mümkün olursa bu Karabağın kalkınmasına faydalı olabilecektir. HTa göre bu bölgelerde tarımsal üretim yapılmasının önündeki en büyük engel mayınlardır. Ayrıca yine dağlık bölgelerde hayvancılık yapılan alanlarda da mayınlı bölgeler bulunduğu ifade edilmektedir. Eğer temizleme işlemi başarılı olursa bu bölgelerde hayvan yetiştirilmesinin de önü açılacaktır. Nitekim HT sadece Karabağdaki mayınların temizlenmesi değil, aynı zamanda işgal altındaki 7 rayonda da çalışmalar yürütmektedir. HT Dağlık Karabağ ve çevresindeki çalışmaların finansman sıkıntısı nedeniyle yavaşladığını açıklamıştır.[3] Hatta Karabağ ve çevresindeki rayonlardaki çalışmalar için oluşturulan finansmanın 2013 Nisan itibariyle tükendiğine dair açıklamalar dikkat çekicidir.[4] Bazı uluslararası kuruluşlar ile vakıflar destek sağlayacaklarını taahhüt etmişler ancak bu kuruluşların hangileri oldukları henüz açıklanmamıştır. Hollanda hükümeti bu yıl içerisinde mayın temizleme çalışmaları için yıllık 15 milyon Euro destek içeren bir program açıklamıştır. Hollanda geçmişte de HTa önemli finansman desteği sağlamıştı. Nitekim HT eğer bu destekten faydalanacaksa finansmanın bir kısmının 2016 yılına kadar devam etmesi mümkündür. İngiltere Prensi

Harry, Halonun kuruluşunun 25nci yılı sebebiyle kurumu himaye ettiğini açıklamıştır[5]. HT bu finansman sıkıntısını Ermeni Diasporası ile görüşerek de giderme yoluna gitmektedir. Bu yıl içerisinde Karabağlı uzmanlardan bir grubun ABDye giderek finansmanın Amerika ayağını garantilemeye çalışacakları açıklanmıştı. Bu çerçevede özellikle ABDde Ermeni toplumundan destek alınmaya çalışıldığı görülüyor. Daha önce Karabağ devlet başkanı da dahil olmak üzere birçok kişinin de desteği ile Diasporada, Hayastan All-Armenian Fonu gibi diaspora kuruluşları ile temas edilmiş, ancak Karabağ programının 2008 öncesindeki yöneticisi zamanında diasporadan çok az destek alınabilmiştir. Ancak o tarihten bu yana, Diasporada HT e mayın temizleme sürecine desteğin giderek arttığı görülüyor. Diaspora Ermenilerinin Kaliforniya eyaletinde en yoğun yaşadıkları şehir olan Glendalede son 3 ay içinde 4 farklı toplantıda Halo temsilcileri ABDli Ermeniler ile bir araya gelerek desteklerini istemişlerdir. Asbarez, Armenianow gibi Ermeni yayınlarında kuruluşun faaliyetlerini öven yazılar ve bağış için çağrılar yayınlanmaktadır.[6] HTın bölgedeki faaliyetlerini çok önemli siyasi dengeler üstüne inşa etmesi gerekiyor. Nitekim bir yandan Ermenilerin verimli topraklara erişimi kolaylaştırılıyorken, diğer yandan Azerbaycanda savaş sebebiyle hayatlarını zor koşullar altında devam ettiren 1 milyondan fazla göçmenin (kaçkın) kendi topraklarına dönebilmesi için de bu çalışmaların yapıldığı öne sürülmektedir.[7] Böylece her iki taraf açısından kırılgan bir rıza oluşturulmaya çalışıldığı gözlemlenebilir. Azerbaycan ise bu konuda haklı olarak temkinli bir tutum sergilemektedir. Nitekim Azerbaycan HTın 2013 yılı Nisan ayından itibaren Karabağdaki faaliyetlerini durduracağını açıklamıştır. Azerbaycanda işgal altındaki topraklar ve Karabağın işgalinin sona ermesi durumunda ivedilikle bölgede mayın temizleme çalışmalarına başlamak üzere 1998 yılında ANAMA kurulmuştur.[8] Hâlihazırda ANAMAnın resmi verilerine göre Azerbaycanda mayın temizleme alanında 562 personeli bulunmakta ve bu personel bugüne kadar 217 anti-personnel, 367 anti-tank mayın ve 644,539 patlamamış mühimmatı başarıyla temizlemiştir. Sadece bu verilere bakarak dahi Azerbaycan devletinin Karabağ ve işgal altındaki toprakları mayından temizleme kapasitesi hem ekspertiz hem de finansal kaynaklar itibariyle HTtan çok daha üstün olduğu görülmektedir. Buna rağmen HT çalışmalarına devam etmekte, temizlenen topraklar Karabağlı Ermenilerin tasarrufuna sunulmaktadır. Hatta Suriye krizinin ardından Suriyeli Ermenilerin Karabağa yerleştirilmeye çalışıldığı bilinmektedir.[9] Böylece Halo Trustın faaliyetleri her ne kadar insani yardım amacı ile yapılıyor olsa da siyasi çözümü zorlaştıracak sonuçlar ortaya çıkarmaktadır. ---------- [1] Halo Trusta göre 2011 yılında Abhazya tamamen mayından temizlenmiştir. Ayrıca Halo Gürcistanda eski Rus askeri üslerinin bulunduğu bölgelerde hem Sovyet hem de Rusların bırakmış olduğu patlamamış mühimmat ve mayınların temizlenmesine devam etmektedir. Halo 2008 Ağustos krizi sonrası yine çatışmaların yaşandığı bölgelerde kalmış olan mühimmat artıkları, patlamamış mühimmat ve eski mayınların da temizlenmesi çalışmalarını da yürütmektedir. [2] Halo Trust Resmi Web Sitesi, Çalıştığımız Yerler: Dağlık Karabağ http://www.halotrust.org/where-we-work/nagorno-karabakh [3] Finansman sıkıntısı sebebiyle başlangıçta 280 olan personel sayısı bugün 140a kadar gerilemiş. Karabağda bulunan 140 personel 13 farklı takım halinde çalışıyor ve bunlardan 120si doğrudan sahada çalışan uzmanlar. [4] Karabakh Program of Halo Trust Organization will be Intensified 28 Ocak 2013 Atsakhert.com http://old.artsakhtert.com/eng/index.php?option=com_content&view=article&id=912:-the-

karabakh-program-of-the-halo-trust-organization-will-be-intensified&catid=5:politics&Itemid=17 [5] Press Release: Prince Harry Becomes Patron of the Halo Trust's 25th Anniversary Appeal Halo Trust http://www.halotrust.org/media-centre/news-press-releases/press-release-prince-harry-becomes-patron-halo-trusts-25th [6] Landmines: Karabakhs deadly legacy of war decreasing, but still a fact of life 3 Mart 2013, Armenianow http://www.armenianow.com/karabakh/44226/karabakh_landmines_halotrust; Removing Landmines and Cluster Bombs in Karabakh 4 Ocak 2013 Asbarez http://asbarez.com/107464/removing-landmines-and-cluster-bombs-in-karabakh/ [7] 2001 yılındaki röportajında Karabağdaki Halo Trustın eski Program Yöneticisi Simon Porter şöyle diyordu: Eğer [Ermeni] köylüler tarlalarını sürmek isterse, ya da [Azeri] mülteciler ve yerinden olmuş kişiler evlerine dönerlerse birçok önemli sorun ile karşı karşıya kalınabilir. Krikorian, Onnik Budgetary cuts cast shadow over landmine clearance in Nagorno Karabakh Osservatorio Balcani e Caucaso 1 Şubat 2011 http://www.balcanicaucaso.org/eng/Regions-and-countries/Nagorno-Karabakh/Budgetary-cuts-cast-shadow-over-landmine-clearance-in-Nagorno-Karabakh [8] Azerbaijani National Agency for Mine Actions (ANAMA) http://www.anama.gov.az/index_en.htm ANAMAnın öngörülerine göre bölgede mayın temizleme çalışmaları 10 yıllık bir sürede tamamlanabilecek ve yaklaşık 10 milyar dolar maliyeti olacaktır. ANAMA: Demining of Azerbaijan's lands requires about $1bln Trend, 2 Nisan 2010 http://en.trend.az/news/karabakh/1662425.html [9] Bu gelişme Batı basınında Suriye olaylarının başından itibaren yakından takip edilmekteydi. Yaklaşık bir yıl önce Açık Toplum Enstitüsüne bağlı Eurasianet, Suriyeli Ermenilerin Karabağa yerleştirilmesi ile ilgili olarak tartışmalı öneri (controversial remedy) ifadesini kullanıyordu. Armenia: Destination Karabakh for Armenian-Syrian Refugees? 6 Ağustos 2012 http://www.eurasianet.org/node/65757

Yazar Hakkında :

Aslan Yavuz Şir AVİM'de Kıdemli Analist olarak çalışmaktadır. Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde Uluslararası İlişkiler alanında doktora adayıdır. Türk-Ermeni ilişkileri, Ermenistan siyaseti, Orta Asya ve Kafkasya alanlarında çalışmalar yapmaktadır.

Atıfta bulunmak için: ŞİR, Aslan Yavuz. 2026. "HALO TRUST VE KARABAĞ'DAKİ FAALİYETLERİ ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2013 / 63. Temmuz 21. Erişim Kasım 22, 2026. https://avimbulten.org/public/tr/Yorum/HALO-TRUST-VE-KARABAG-DAKI-FAALIYETLERI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26

@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır